

**«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық
актілеріне сақтандыру және исламдық қаржыландыру
мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу
туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы
бойынша баяндама**

(11.10.2012 ж., 11-00, конференц залында)

Құрметті Гүлжан Жанпейісқызы!

Құрметті депутаттар!

Сіздердің қарауларыңызға «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру және исламдық қаржыландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы ұсынылып отыр.

Осы заң жобасының негізгі тұжырымдамалық бағыттары мыналар болып табылады:

1) Исламдық сақтандыруды (такафулды) енгізу үшін заңнамалық базаны құру және тауар мұрабахасы операцияларын дамытуға қолайлы жағдайлар жасау бөлігінде исламдық банктер қызметінің мәселелері бойынша заңнаманы жетілдіру.

2) Дәстүрлі сақтандыру қызметінің тәуекелдерін азайту үшін: сақтандыру төлемдеріне кепілдік берудің мемлекеттік жүйесін құру;

қызметкердің еңбек (қызметтік) міндеттерін орындаған кезде оны жазатайым жағдайлардан міндетті сақтандыру мәселелері бойынша заңнаманы жетілдіру.

Исламдық қаржыландыру қағидаттарын одан әрі дамыту жөніндегі шаралар шеңберінде исламдық сақтандыруды енгізу

көзделеді. Қарапайым сақтандыру исламдық қаржыландыру қағидаттарына қайшы болғандықтан, ол исламдық қаржы жүйесіне қатысушылардың тәуекелдерін жабуға мүмкіндік бермейді. Сондықтан, исламдық сақтандыруға деген объективті қажеттілік туындады. Осыған байланысты заң жобасында исламдық сақтандырудың негізгі қағидаттарын заңнамалық тұрғыдан бекіту және исламдық сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының қызметіне қойылатын талаптарды айқындау көзделеді.

Исламдық қаржыландыру бөлігінде исламдық қаржыландырудың барынша талап етілетін құралы ретінде тауар мұрабахасын жүзеге асыру шарттарын жетілдіру қосымша ұсынылады. Тауар мұрабахасы айналым капиталын қаржыландыруға бағытталған өнім болып табылады және тауар-материалдық қорларды сатып алу-сату арқылы жүзеге асырылады. Осыған байланысты заң жобасы арқылы «Банктер және банк қызметі туралы» Заңға тауар мұрабахасын ислам банктерінің банктік операциясы деп тану бөлігінде Салық кодексіне тауар мұрабахасы шартын жасасу кезінде қосылған құн салығын есептеудің бөлек әдісін қолдану, «тауар мұрабахасы» операциясын жүзеге асыру үшін халықаралық тауар биржаларының тізбесін бекіту бөлігінде түзетулер енгізілді.

Дәстүрлі сақтандыру жүйесі бойынша сақтандыру төлемдеріне кепілдік берудің мемлекеттік жүйесін құру арқылы (банк секторына ұқсас) сақтандыру қызметінің тәуекелдерін азайтуға ықпал ететін түзетулер ұсынылады. Осыған байланысты «Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы» Заңға Ұлттық Банктің, сондай-ақ сақтандыру ұйымдары-қатысушылардың Қор акционерлері болып табылатынын көздейтін түзетулер енгізіледі.

Бұдан басқа заң жобасы қызметкерді еңбек (қызметтік) міндеттерін орындаған кезде оны жазатайым жағдайлардан міндетті сақтандыру (бұдан әрі – ЖЖМС) жүйесін одан әрі жетілдіруді де көздейді.

Қазіргі кезде қарастыруды талап ететін проблемалық мәселелердің бірі қызметкерлерді жазатайым жағдайлардан сақтандыру кезіндегі қаражат ағындарының теңгерімсіздігі болып табылады. ЖЖМС қолданыстағы жүйесі өндірістік жарақаттану және кәсіби аурулар кезінде жоғалған жалақы мен медициналық шығыстарды өтеу шығындарын жабуды болжайды.

Ұзақ инкубациялық кезеңмен, және соның салдарынан, сақтандыру жағдайының басталғандығы туралы кешіктіріп хабарлаумен сипатталатын кәсіби аурулардан болған зияндарды жабу; қызметкердің қызметтің белгілі түрлерін жүзеге асыру кезінде жоғары ықтималдылықтың басталуымен және олардың өсу динамикасымен бірге сауықтырудың төменгі деңгейімен әлеуметтік қамсыздандыру жүйесінің орнықтылығын және тұрақтылығын сақтаудың негізгі факторы болып табылды.

Ұлттық Банк салдарларды есептеп, нәтижелер алды, оларға сәйкес ағымдағы талаптар сақталған кезде ЖЖМС жүйесінде 2015 жылға дейін барлық сақтандыру ұйымдары мәжбүрлеп таратылатын болады. Қазіргі уақытта қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша кейінге қалдырылған (толық резервтелмеген) шығындар 48 млрд. теңгені құрайды. Салыстыру үшін өмірді сақтандыру нарығының жиынтық капиталы 50 млрд. теңгені құрайды, 2011 жылы ЖЖМС бойынша 16,7 млрд. иеңге мөлшерде сақтандыру сыйлықақылары алынды. Осылайша, сақтандыру сыйлықақылары түріндегі қолданыстағы және болашақ түсімдер

кәсіби аурулар бойынша болжанған шығындарды жаппайды.

Келесі слайдта қолданыстағы әлеуметтік қамтамасыз ету жүйесі нақты мысалдармен көрсетілген. Жұмыскердің жоғалтқан еңбекақысын 100 пайыздан артық өтеу бойынша төлемдерді өсіру әлеуметтік масылдыққа ынталандырады. Мемлекеттік жәрдемақыларды және сақтандыру ұйымдарынан ақы төлеуді қоса алғанда, әртүрлі көздерден ақы төлеудің болуы, сондай-ақ кәсіби ауру алғаннан кейін кәсіби қызметін жалғастыру мүмкіндігінің болуы әлеуметтік қамтамасыз етудің үш деңгейлі жүйесінің нақты іске асырылуына күмән туғызады.

Осы мәселелерді шешу үшін Ұлттық Банк осы Заң жобасы шеңберінде жұмыс беруші мен сақтандыру ұйымы арасындағы зиянды өтеу жөніндегі жауапкершілікті бөлуді ұсынды. Атап айтқанда, тарифтерді төмендету және ЖЖМС жүйесі бойынша сақтандыру төлемдеріне лимиттер белгілеуді ұсынды. Жұмыс беруші алынған үнемді ерікті медициналық сақтандыруға және Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорына кәсіби жарналарды төлеуге жібере алады.

Назарларыңызға рақмет!

Қолдауларыңызды сұраймын!